

ΠΡΟΤΥΠΑ - ΕΙΔΩΛΑ

ΠΡΟΤΥΠΑ : Αποτελούν τη στάση ζωής, που υιοθετούν οι άνθρωποι και άλλοτε παρουσιάζουν θετική, άλλοτε αρνητική επίδραση στη διαμόρφωση της ψυχοσύνθεσης και της συμπεριφοράς κυρίως των νέων ανθρώπων. Επιπλέον, τα πρότυπα μπορεί να είναι κάποια συγκεκριμένα άτομα, που μας εμπνέουν σεβασμό και μια διάθεση να αντιγράψουμε και να μιμηθούμε ορισμένες συμπεριφορές τους, επειδή αντιπροσωπεύουν ηθικές αξίες, που μας εκφράζουν. Πρότυπα για τους νεότερους ανθρώπους θεωρούνται οι γονείς, τα μεγαλύτερα πρόσωπα του οικογενειακού μας περιγύρου, οι καθηγητές μας, καθώς και καταξιωμένοι άνθρωποι των τεχνών, των επιστημών και των γραμμάτων που μπορεί να θαυμάζουμε. Συλλήβδην, μπορούμε να αντλούμε πρότυπα από την ιστορία, τους εθνικούς ήρωες, την πολιτική σκηνή, την αθλητική και καλλιτεχνική ζωή. Στον αντίποδα, οι άνθρωποι έρχονται αντιμέτωποι και με πρότυπα, που απορρίπτουν, διότι αντιβαίνουν τον ηθικό και πνευματικό τους κώδικα.

ΕΙΔΩΛΑ : Είναι ορισμένα διάσημα πρόσωπα, τα οποία γίνονται αντικείμενο υπέρμετρης λατρείας και θαυμασμού, ιδίως από τους νέους ανθρώπους. Συγκεκριμένα, οι νέοι άνθρωποι, στην προσπάθειά τους να ανακαλύψουν το χαρακτήρα τους και να διαμορφώσουν ορισμένες σταθερές αξίες, που θα τους εκφράζουν προσπαθούν να ταυτιστούν με προσωπικότητες, που είναι αναγνωρίσιμες και αποδεκτές από το μεγαλύτερο σύνολο της κοινωνίας. Ούτως ή άλλως, οι νέοι είναι μιμητικά όντα, εξαιτίας της απουσίας εμπειριών.

Συχνά, μάλιστα, το νεανικό κοινό θαυμάζει τα είδωλα σε βαθμό μαζικής ψύχωσης. Τα είδωλα ανήκουν συνήθως στο χώρο της τέχνης(τραγουδιστές – ηθοποιοί), του αθλητισμού και της εμπορευματοποιημένης μόδας(μοντέλα). Η προβολή τους συμβαδίζει με τις επιταγές της μόδας και τη νοοτροπία της μαζικής κατανάλωσης. Συνεπώς, η αξία τους είναι εφήμερη και περιορισμένη, διότι δεν εκφράζουν διαχρονικές αντιλήψεις, που ανταποκρίνονται σε ορθά ιδανικά.

ΘΕΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ

Ορισμένοι καταρτισμένοι επιστήμονες, που διακρίνονται τόσο για το επιστημονικό τους έργο, όσο και για το ήθος και την ταπεινοφροσύνη, που επιδεικνύουν, εργαζόμενοι με ζήλο για την πολιτισμική πρόοδο και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής της ανθρωπότητας.

Οι πνευματικοί άνθρωποι, οι οποίοι επιδεικνύουν ένα εξαιρετο πνευματικό έργο και απολαμβάνουν την εκτίμηση και την αποδοχή του μεγαλύτερου μέρους του κοινωνικού συνόλου. Οι άνθρωποι αυτοί εμφορούνται συνήθως από ανθρωπιστικές αξίες και αγωνίζονται για την επίτευξη της ηθικής εξυγίανσης της κοινωνίας.

Κάποιοι πολιτικοί, οι οποίοι ενδιαφέρονται για την ευημερία του κοινωνικού συνόλου και ανταποκρίνονται στις πραγματικές ανάγκες των πολιτών. Οι συγκεκριμένοι πολιτικοί εκπρόσωποι, διαπνέονται από ειλικρίνεια και ανιδιοτέλεια και δεν αναμειγνύονται σε χρηματισμούς, εκδουλεύσεις και διαπλοκές.

Θετικά πρότυπα χαρακτηρίζονται όσοι είναι πολιτικοποιημένοι και ενδιαφέρονται να αναμειχθούν με τα ζητήματα, που αφορούν στην κοινωνία τους. Επιπλέον, είναι άτομα, που καλλιεργούν διαρκώς την

κριτική τους σκέψη, ενημερώνονται για τις κοινωνικές εξελίξεις σε παγκόσμια κλίμακα, αμφισβητούν και αγωνίζονται για ένα πιο ευοίωνο αύριο.

Οι αθλητές, μπορούν να αποτελέσουν ένα θετικό πρότυπο για τους νέους ανθρώπους, ιδίως εάν δεν εκπροσωπούν εμπορευματοποιημένα αθλήματα, στα οποία ελλοχεύουν πολλά οικονομικά συμφέροντα και δεν επικρατεί το πνεύμα του ευγενούς ανταγωνισμού.

Θετικά πρότυπα μπορούν να χαρακτηριστούν και οι πολίτες, που ασκούν ανθρωπιστική και εθελοντική δράση. Οι εν λόγω πολίτες εμφορούνται από έντονες οικολογικές ανησυχίες, μάχονται για την βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης οικονομικά και κοινωνικά κατώτερων στρωμάτων, είναι υπέρμαχοι της ειρήνης και επιδιώκουν να εμπνεύσουν πολλούς ανθρώπους να δραστηριοποιηθούν, ακολουθώντας το παράδειγμά τους.

Συλλήβδην, θετικό πρότυπο θεωρείται οποιοσδήποτε άνθρωπος διέπεται από αξίες και ιδανικά, που προάγουν τον ανθρωπισμό και προτρέπουν τη νέα γενιά να έρθει αντιμέτωπη με τις υποχρεώσεις και τα καθήκοντά της, αναλαμβάνοντας δράση.

ΦΟΡΕΙΣ ΜΕΤΑΔΟΣΗΣ ΠΡΟΤΥΠΩΝ

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ : Η οικογένεια, ως πρωτογενής φορέας κοινωνικοποίησης οφείλει να μεταδώσει τις ορθές αξίες και ιδανικά στους νέους ανθρώπους, οι οποίοι είναι μιμητικά όντα και θαυμάζουν τους γονείς τους. Το οικογενειακό περιβάλλον οφείλει να μεταλαμπαδεύει ανθρωπιστικές αξίες στα παιδιά, την αξία της εθελοντικής δράσης, της υγιούς συμμετοχής στα κοινά και της αποδοχής του διαφορετικού.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: Ο εκπαιδευτικός φορέας είναι επιφορτισμένος με το ρόλο της εκμάθησης της ιστορίας και των παραδόσεων ενός έθνους, ώστε το νέο άτομο να παραδειγματίζεται από τα λάθη του παρελθόντος και παράλληλα να μιμείται αξιόλογους ανθρώπους, οι οποίοι κατόρθωσαν να διαπρέψουν και να συμβάλλουν στην πολιτισμική ανάπτυξη της κοινωνίας .

ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ : Τα ΜΜΕ έχουν έναν πρωτεύοντα ρόλο στη μετάδοση προτύπων, ιδίως στη σύγχρονη εποχή, όπου οι νέοι είναι αρκετά προσκολλημένοι στα τεχνολογικά μέσα και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Ο μιμητισμός, ο φόβος της απόρριψης και της κοινωνικής περιθωριοποίησης ωθούν τους περισσότερους νέους ανθρώπους στην αναζήτηση προτύπων, που θα τους αναδείξουν και θα εναρμονίζονται με τις επιταγές της μόδας και της κοινωνικής εξέλιξης. Ανάλογα με την αυτοεκτίμηση και την παιδεία, που λαμβάνουν από το οικογενειακό τους περιβάλλον, άλλοτε στρέφονται στην υιοθέτηση θετικών προτύπων, που τα μιμούνται και τους εξελίσσουν πνευματικά και άλλοτε καταφεύγουν στη μίμηση αρνητικών προτύπων, που υποβαθμίζουν τις πνευματικές και ηθικές τους αξίες.

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΘΕΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ

- Όταν οι νέοι ακολουθούν ένα σωστό οικογενειακό πρότυπο, που στηρίζεται στις αξίες της εργατικότητας και της φιλοπονίας, μαθαίνουν να αντιλαμβάνονται ότι τα αγαθά αποκτώνται με μόχθο και έντονη προσπάθεια. Συνεπώς, αποβάλλουν τη νοοτροπία του ελάχιστονου μόχθου και του εύκολου πλουτισμού και βασίζουν την εκπλήρωση των στόχων και των επιδιώξεών τους

στην διάθεση για αυτοβελτίωση. Προτιμούν να μορφωθούν και να εργαστούν σκληρά, για να εξασφαλίσουν μια ζωή ποιοτική και γεμάτη προδιαγραφές .

- Τα ορθά πρότυπα βοηθούν τους νέους ανθρώπους να κατανοήσουν ότι για να αποκομίσουν εμπειρίες οφείλουν να ανταπεξέλθουν και σε δυσκολίες, που θα τις ξεπεράσουν με αποφασιστικότητα και θέληση. Κάποιος, που λειτουργεί σαν θετικό πρότυπο οφείλει να παροτρύνει τους άλλους επισημαίνοντας ότι η επιτυχία δεν είναι ένας δρόμος ευκολοδιάβατος.
- Τα ορθά πρότυπα εμπνέουν τους άλλους και περισσότερο τους νέους ανθρώπους. Εμφυσούν στους νέους αισιοδοξία και πίστη πάνω στις δυνατότητές τους. Οι επιτυχημένοι άνθρωποι, που έχουν μοχθήσει για να καταξιωθούν, διατηρώντας την ηθική τους ακεραιότητα μπορούν να λειτουργήσουν ως παράδειγμα για τους νεότερους , που θα τους γεμίσει αυτοπεποίθηση.
- Μέσα από τα ορθά πρότυπα αναδεικνύονται οι ουσιαστικές αξίες της ζωής, όπως αυτή της αλληλεγγύης, της ανιδιοτέλειας, της φιλεργατικότητας και του αλληλοσεβασμού. Συνήθως παραγκωνίζεται ο ατομισμός και η χρησιμοθηρία και προτάσσεται το συλλογικό συμφέρον έναντι του ατομικού.

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΕΠΙΚΡΑΤΗΣΗΣ ΑΡΝΗΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ

- Η ιδιαίτερη έμφαση, που δίνουν οι άνθρωποι στα υλικά αγαθά και η κυριαρχία του πνεύματος του υλικού ευδαιμονισμού δεν τους επιτρέπει να δώσουν προτεραιότητα σε ανθρώπους, που πρεσβεύουν γνήσιες ηθικές αξίες. Συνεπώς, τα πρότυπα, που ακολουθούν εκπληρώνουν τις φιλοδοξίες τους για την προσωπική τους καταξίωση, μέσω της εξασφάλισης κοινωνικού γοήτρου και χρηματικών απολαβών. «Επιτυχημένοι » δεν είναι γι' αυτούς οι πνευματικά και ηθικά καλλιεργημένοι άνθρωποι, αλλά αυτοί, που προσμετρούν την προσωπική τους αξία με το χρήμα. Σε αυτό φυσικά συμβάλλουν τα ΜΜΕ και οι διαφημίσεις, που βομβαρδίζουν τους δέκτες με πρότυπα, που ανταποκρίνονται στον υλικό ευδαιμονισμό, καθώς και σε μια επίπλαστη ευτυχία.
- Η εργατικότητα αρχίζει να εκλείπει και κυρίως οι νέοι άνθρωποι υιοθετούν τη νοοτροπία του εύκολου πλουτισμού, χωρίς την ελάχιστη προσπάθεια. Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι η αναξιοκρατική αναρρίχηση στον εργασιακό τομέα μέσω εκδουλεύσεων, η ανεπαρκής εργασία σε αρκετές δημόσιες επιχειρήσεις και η έλλειψη τακτικής αξιολόγησης. Η υιοθέτηση της νοοτροπίας του υλικού ευδαιμονισμού ωθεί τους νέους σε εύκολες και φυγόπονες μεθόδους οικονομικής εξασφάλισης, όπως λόγου χάρη η συμμετοχή σε reality παιχνίδια, που εξασφαλίζουν άκοπα γρήγορο χρήμα και εφήμερη δόξα. Δυστυχώς τα πρότυπα, που προβάλλονται στα ΜΜΕ σχετίζονται με προσωπικότητες, που συμμετέχουν σε reality εκπομπές ή υπερπροβάλλονται στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.
- Τα στρεβλά πολιτικά πρότυπα και η φανατική προσήλωση σε μια πολιτική παράταξη υπονομεύουν το θεσμό της δημοκρατίας. Η ανικανότητα ή απλώς η απροθυμία των πολιτών να αξιολογούν το έργο των πολιτικών εκπροσώπων, υπηρετώντας συχνά πελατειακές σχέσεις, οπισθοδρομούν πολιτικά και κατά συνέπεια πολιτισμικά μια χώρα. Επικρατεί λαϊκισμός και δημαγωγία από τους πολιτικούς ηγέτες. Αυτό υφίσταται, γιατί οι πολιτικοί, που γίνονται

αντικείμενο θαυμασμού από τους περισσότερους υπόσχονται ουτοπικές λύσεις στα προβλήματα που ταλανίζουν την κοινωνία. Έτσι, αποκομίζουν οικονομικά οφέλη, αδιαφορώντας για τις μακροπρόθεσμες επιπτώσεις των ενεργειών τους στην κοινωνία.

- Προβάλλονται πρότυπα ευτελούς διασκέδασης και ψυχαγωγίας. Η ψυχαγωγία είναι συνυφασμένη με τις καταχρήσεις ουσιών(π.χ. αλκοόλ) , τα νυχτερινά κέντρα και την παρακολούθηση προγραμμάτων, που εμπορευματοποιούν τον ανθρώπινο πόνο και εξευτελίζουν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια(π.χ. reality show). Οι σύγχρονοι και αγχωτικοί ρυθμοί της καθημερινότητας πιέζουν ψυχικά τους ανθρώπους, οι οποίοι καταφεύγουν σε νόθα ψυχαγωγία, για να αποσυμπιεστούν και να απεγκλωβιστούν από τα «δεινά» τους.
- Η πλήρης αποποίηση της παράδοσης σχετίζεται με τα μη ορθά πρότυπα, τα οποία προβάλλονται στις ημέρες μας. Τα ΜΜΕ προωθούν μια παγκοσμιοποιημένη μόδα, η οποία εάν δεν ακολουθηθεί από τη νέα γενιά θα επέλθει κοινωνική περιθωριοποίηση. Έτσι, οι νέοι στην προσπάθειά τους να ενταχθούν στην κοινωνία και να γίνουν αποδεκτοί, υποκύπτοντας στις προσωπικές τους ανασφάλειες, παραγκωνίζουν και απορρίπτουν οτιδήποτε παραδοσιακό. Σαφώς, οφείλουν να εναρμονίζονται με τις εξελίξεις, παρόλα αυτά όμως απορρίπτουν την εθνική τους ταυτότητα και άθελά τους γίνονται φερέφωνα διεθνών οικονομικών συμφερόντων.
- Η βία εκπορεύεται από τα λανθασμένα πρότυπα, που προβάλλονται τόσο στα μέσα κοινωνική δικτύωσης όσο και στα ΜΜΕ γενικότερα. Στα σύγχρονα αστικά κέντρα, οι συνθήκες ζωής είναι αγχωτικές, οι αποστάσεις δεν υπερκαλύπτονται και εντοπίζεται τεράστιο έλλειμμα ανθρωπιάς και ανάπτυξης ουσιαστικών διαπροσωπικών σχέσεων. Οι περισσότερες σχέσεις είναι επιδερμικές και στηρίζονται στο συμφέρον. Όλα τα παραπάνω, σε συναρμογή με την έκλυση των ηθών, ωθούν τους ανθρώπους στην υιοθέτηση προτύπων βίας, εξαιτίας του θυμού και της απομόνωσης, την οποία βιώνουν σε καθημερινή κλίμακα. Τα ΜΜΕ, με πρωτοστάτη τον κινηματογράφο, προβάλλουν διαρκώς βίαια πρότυπα, που επιτείνουν την ήδη ευερέθιστη προσωπικότητα πολλών ανθρώπων, που ασφυκτούν στα σύγχρονα αστικά κέντρα.
- Παράλληλα, η ηθική αναλγησία και η ασφυκτική ζωή στις μεγαλουπόλεις εκτρέφουν εκτός από τη βία και το έγκλημα και άλλα φαινόμενα κοινωνικής παθογένειας, όπως τη χρήση ναρκωτικών ουσιών, που αποτελούν τροχοπέδη στην εξέλιξη υγιών κοινωνικών σχέσεων. Προσωπικότητες του κινηματογράφου, του αθλητισμού, των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και γενικότερα του καλλιτεχνικού στερεώματος προβαίνουν σε καταχρήσεις και επειδή προβάλλονται υπέρμετρα από τα ΜΜΕ, αποτελούν διαστρεβλωμένα πρότυπα για πολλούς νέους ανθρώπους.